

Proloog

Ik werd wakker doordat de pels waarin ik was gewikkeld van mijn voeten was gegleden, die koud waren. Toen ik me bewoog om ze toe te dekken klonk er luid gekraak en ontdekte ik dat er een zware leren riem om mijn middel zat. Dat was absoluut niet normaal, en terwijl ik de pels optrok tot mijn kin, ging ik weer liggen om na te denken. Wat dat betrof, sliep ik doorgaans ook niet in een dierenvel. Terwijl ik daar lag, kwam de belachelijke gedachte in me op dat ik net was geboren. Ze werd geboren met een gordel om haar middel, zouden ze zeggen, als verklaring voor haar debacles. Dat is zo'n absurd idee dat je hebt wanneer je nog half slaapt, maar ik bleef enkele minuten stilliggen, terwijl ik wakker werd, genietend van de zalige afstandelijkheid en leegte in mijn hoofd.

Het was donker noch licht, maar er was een heel frisse, vroege, grijze sfeer, en boven me zag ik kleine ronde ramen, zonder gordijnen. Ronde ramen! Ik keek weer naar beneden en zag een paar meter bij me vandaan een paar glimmende zwarte laarzen dat zo te zien nog nooit was gedragen. Ik lag op de grond. Ik strekte mijn linkerarm uit om de vloer aan te raken, en ik droeg een zware handschoen. De vloer leek te trillen, of misschien was ik het die trilde. Al luisterend hoorde ik vaag een onbeschrijflijk geluid, een ongehaast geraas, een geluid van een rustige, gestage, monotone beweging. Ik stelde me het geluid voor van lang droog gras waar je doorheen loopt, een beetje water dat vanaf enige hoogte op steen stort, het verre trommelachtige geroezemoes van een menigte die onophoudelijk beraadslaagt. Ik moest toch wel de enige mens zijn in de reusachtige stilte die achter het geluidje lag dat ik hoorde. Ik voelde me alleen, warm en alleen, in een woestijn of in het heelal.

Daarop spitste mijn geest zijn zintuigen en terwijl ik de pels

dicht om me heen trok, ging ik ineengedoken op de vloer zitten, starend naar de twee ronde ramen, die nu zichtbaar lichter grijs waren.

Even later stond ik stijf op en liep ik naar een raam. Er was niets anders te zien dan een onbegrensde deinende zee, die brak en glinsterde waar ze brak, als staal. Daarboven was een fletser, leeg stuk lucht, dat van de zee werd gescheiden door een rechte, vage, zilveren lijn. Dit hele ronde beeld beefde, dook iets neer, zette de neergaande beweging voort en kwam weer omhoog, waardoor de oorspronkelijke verhouding van twee derde zee en een derde lucht weer te zien was. Dit was, zeer in het algemeen, waar ik was: maar waarom? Waar ging ik naartoe? En hoe was ik hier überhaupt beland?

Ik liep zachtjes naar de deur, deed hem open en keek naar buiten. Er was niets anders dan een schemerige smalle gang; ik aarzelde even, deed de deur vervolgens weer dicht en stond er met mijn rug naartoe, terwijl ik de hut inspecteerde waarin ik had geslapen. Toen ik de laarzen weer zag, trok ik de pels weg en keek ik op mezelf neer. Ik werd niet gerustgesteld door mijn kleren, maar kleren waarin je de hele nacht hebt geslapen zijn nooit erg geruststellend. In één hoek was een uitstekend bed. Waarom had ik daar niet in geslapen? Ik ging het bed bekijken. In het midden ervan lagen twee dikke gemarmerde schriften.

Ik herinnerde me alles, herinnerde me wie ik was, en ik voelde me ingesloten door de wetenschap dat ik niet vrij en nieuw en leeg was, zoals ik was geweest toen ik op de vloer was ontwaakt. Ik staarde naar de twee schriften die mijn leven bevatten. Ik pakte ze en ging onder een van de ramen zitten, was volgens mij alleen van plan ze in te kijken omdat ze zo'n contrast vormden met mijn huidige omstandigheden. Ik had per slot van rekening vrijwel geen idee hoe het verder zou gaan. Mijn leven doemde voor me op met evenveel kansen als op de dag waarop ik was geboren.

Een

Ik ben geboren in Kensington. Mijn vader was componist. Mijn moeder kwam uit een rijke familie en was, volgens mij, onverbetterlijk romantisch. Ze was met mijn vader getrouwd ondanks de halfslachtige protesten van haar familie, die vond dat een huwelijk met een musicus bijna even erg was als een huwelijk met een zakenman, en veel minder zekerheid bood op de koop toe. Ik neem aan dat de familie halfslachtig protesteerde, omdat ze per slot van rekening de zevende dochter was, en als het huwelijk werkelijk fel was afgewezen, kan ik me niet voorstellen dat mijn moeder bij haar besluit was gebleven. Na het bijwonen van de bruiloft (er zijn foto's van al mijn tantes bij deze gelegenheid, waarop ze er chagrijnig, rechtschapen en ongelooflijk strak ingeregen uitzien) had haar familie in elk geval de handen van haar afgetrokken, wat verreweg de goedkoopste en, vanuit hun standpunt bekeken, deugdzzaamste houding was. Het was zonder meer de goedkoopste. Mijn vader was geen goede componist, hij had niet eens succes, en mijn moeder had geen benul van geld (of muziek). Ze kreeg ons vieren in evenveel jaar, en ik was de vierde. We droegen allemaal afdankertjes tot ons kindermeisje niet meer met ons in de buurt van winkels wilde komen en onze leeftijdgenootjes ons uitlachten, en dan hingen er ineens dieprode brokaten gordijnen in de salon, of misschien was er een feest en kregen we een nieuwe mousseline jurk met een fluwelen sjerp, die bij die ene gelegenheid werd gedragen en ons allang te klein was bij de volgende. Mijn moeder is in mijn herinnering altijd knap, maar onophoudelijk uitgeput door haar inspanningen om het toenemende aantal hoofden boven water te houden.

We hadden de gebruikelijke kindertijd met gouvernantes en

eindeloze wandelingen door Kensington Gardens. We kwamen er al snel achter dat de meeste kinderen geen vader hadden die componist was en we schepten op over die van ons tegen de andere kinderen die we op onze wandelingen tegenkwamen: we deden alsof we veel van muziek wisten en ervan hielden, wat niet zo was, en we voerden er van tevoren afgesproken gesprekken over ten behoeve van die rijkere en over het algemeen meer fortuinlijke kinderen. We waren intelligent en ze waren onder de indruk. Dat hielp ons allemaal om het gebrek aan feestjes, vakanties aan zee en duur speelgoed te verdragen.

Uiteindelijk gingen mijn twee broers natuurlijk naar kostschool en bleef ik thuis met mijn zuster. Van alle jaren waarin we samen zijn opgegroeid, zijn er maar twee dingen die me helder voor de geest staan. Het eerste is onze armoede. Ik geloof niet dat we echt arm waren, maar we moesten, zoals ons voortdurend werd gezegd, onze stand ophouden. Ik geloof dat de situatie werd gecompliceerd doordat mijn vader en mijn moeder een heel verschillende stand voor ogen stond, met als gevolg dat we hopeloos heen en weer slingerden, net buiten bereik van beide.

Het tweede is muziek. Muziek domineerde ons leven zolang ik me kan herinneren. We werden gedwongen er urenlang in stilte naar te luisteren, soms een hele middag. Mijn sokophouders zaten vaak te strak, dan wreef ik onder mijn knieën en trok mijn vader zijn wenkbrauwen op en speelde hij iets wat nog langer was en waar je nog minder van kon genieten. Hij was een vermoeid, humeurig mannetje, dat vruchteloos sarcastisch was en werd gekweld door een zeer slechte spijsvertering, waardoor hij chagrijnig was en nergens van kon genieten. Ik geloof dat zelfs hij soms genoeg kreeg van de muziek, maar pas als het te laat was om nog iets anders te gaan doen, en ik denk dat mijn moeder voorgoed ontdaan zou zijn geweest als hij haar een alternatief had voorgesteld.

Zo nu en dan werd zijn werk uitgevoerd; dan gingen we er allemaal naartoe en was er na afloop een wanhopig klein feestje in

de artiestenfoyer, waar veel werd gekust en koortsachtig weloverwogen lof weerklonk.

We moesten allemaal leren pianospelen, maar ik overleefde als enige de in tranen doordrenkte lessen van een enorme vrouw die sliste, mijn vader verafgoodde en afdwaalde in onbehouwen tirades over onze onbekwaamheid. Het koude uur studeren voor het ontbijt, met blauwe vingers, smoorde eveneens de minder koppige ambitie van de anderen. Na enkele jaren voegde mijn vader er ineens nog een uur studeren aan toe en begon hij erop toe te zien. Hij stond boven me terwijl ik door de gemakkelijker passages van Mozart of misschien de etudes van Von Bülow snelde en stelde me moeilijke vragen, die hij doorspekte met sarcastische vergelijkingen, hoewel ik veel te kwaad en te bang was om ze te begrijpen.

Ik herinner me dat we gestaag armer werden. Ten slotte waren er geen feestjes meer, alleen theevisites, wanneer mijn moeder noodgedwongen haar minder nauw verwante familieleden ontving, die neerbuigend deden en veranderingen in huis voorstelden waar ze de energie noch de middelen voor had.

Het huis rook naar stoffige tapijten en vergeten maaltijden, naar wrok en tegenslag. Er zat gebarsten witte verf op alle vensterbanken en er lagen slijmerige stukjes zeep in alle waskommen. De salon verviel tot eetkamer, woonkamer en leslokaal, met de resterende meubelen voor alle drie de doeleinden. Er stonden vergeleende foto's van ons op de schoorsteenmantel, lusteloos en bewust welopgevoed. De glazen boekenkast met zijn gebarsten ruitjes bevatte rijen saaie, donkere boeken die niemand wilde lezen. Ik herinner me het zonlicht, vaal en onwelkom op mijn moeders bank, en haar neerhangende hoofd boven de leuning. Haar haar had altijd een scheiding in het midden, was naar achteren getrokken en ontsnapte in frêle lokjes bij haar oren. Ze leek voortdurend te worstelen met een enorme ronde naaimand, krioelend van grijze en bruine sokken die met gaten om aandacht smeekten. Ik kan me geen kleur herinneren die ik kan beschrijven, geen verandering in tempo. In mijn vaders werkkamer zwegen en weerklonken de

piano's met monotone regelmaat wanneer mijn vader weer overging op lesgeven. Diverse jaren stond er een grote pot met stoffige, knisperende beukenbladeren. Ik herinner me losse stukken galon rond de pianokrukken, die beefden wanneer de leerlingen op de deur bonsden, wat ze steevast deden. Het was een zeer zware deur. Boven waren brede, tochtige gangen met kleine, verschoten matjes waar je op uitgleed of over struikelde. Mijn moeders slaapkamer was gevuld met enorme en naar verluidt waardevolle meubelen, maar het restant van haar sieraden fonkelde treurig op versleten wit fluweel, haar zilveren borstels waren altijd aangeslagen, er zaten talloze verbogen haarspelden in de kieren tussen de vloerplanken en de hele kamer was doortrokken van de frisse, onwaarschijnlijke geur van mijn vaders scheerzeep (er zat altijd zacht grijs schuim op zijn kwast). Er hingen heel veel vergulde spiegels in de gangen, allemaal vlekkelig en wazig van het vocht, net als de gangen zelf. We hadden een piepklein tuintje, omgeven door zwarte, bakstenen muren en gevuld met verwilderd gras en stille, langsschietende katten. Verder herinner ik me niet veel.

Mijn oudere zuster stak haar haar op en begon naar beneden te gaan voor het avondeten. De jongens waren altijd weg, en bovendien mocht ik hen niet erg. Ik was verschrikkelijk eenzaam. Ik las alles wat ik te pakken kon krijgen, wat niet veel was, groeide te snel en verlangde er vooral naar dat er iets zou gebeuren.

Mijn zuster begon veel naar de kerk te gaan en ik vond een paarse bijbel met zilveren sluitingen in haar slaapkamer. Ze was er niet en ik vermaakte me met haar kamer en persoonlijke spullen. Er waren een kruisbeeld, een rozenkrans en een paar boeken over religieuze onderwerpen die zelfvoldaan waren ingebonden in rood en goud. Was ze rooms-katholiek? Ik wist niets van haar; als ik haar tijdens het eten of 's avonds toevallig aankeek, glimlachte ze, gereserveerd beminnelijk, en ging ze verder met eten of naaien, tactvol teruggetrokken. Ze sprak zorgvuldig zonder zich bloot te geven en praatte niet veel met me, vroeg alleen of ik mijn haar ging wassen, of zei dat ik onze moeder moest gaan helpen.

Ik trok de laden van haar toilettafel open, haar ondergoed was prachtig geborduurd, hagelwit en keurig opgevouwen, door haarzelf gemaakt. Haar hoge schoenen waren gepoetst, hadden geen kapotte veters. Daarboven hingen in de kledingkast haar jurken te verkommeren van het wachten, omdat er niemand was om ze even te luchten. Ze waren voornamelijk wit, mauve, donkerblauw en grijs, met schouders die gemelijk van de hangertjes neerhingen. De mauvekleurige jurk was mooi: ik had nog nooit mauve gedragen. Hij had honderden kleine knoopjes van dezelfde stof. Ik haalde hem uit de kast. Hij zwaaide een beetje en ineens haakte ik mijn rok los, scheurde ik mijn blouse onder de armen terwijl ik hem over mijn hoofd wurmde, waarbij mijn lange haar in de haakjes bleef hangen, en toen stond ik in mijn onderrok neer te kijken op mijn lelijke zwarte schoenen en kousen. Ik pakte de mauvekleurige jurk. Het was vreselijk lastig om de knoopjes dicht te krijgen. Het knoopje midden op mijn rug lukte me helemaal niet. Ik kronkelde als een flamingo en hoorde het strakke katoen kraken. Het stond op het punt kapot te gaan, hoopte ik. Het was nog niet echt gescheurd. Ik draaide me naar een lange smalle spiegel bij het bed. Mijn onderrok was niet lang genoeg en er was een streep, als van een uitgelegde zoom. De jurk paste me. Wat schoon en keurig en ouwelijk. Ik keek in de spiegel en zei diverse keren: 'Ik houd van je, Edward.' Mijn haar was verkeerd; hij zou lachen. Ik vloog naar de toilettafel, waarbij de strakke mauvekleurige rok zich stijf verzette, en slaagde erin om na enkele kwellende ogenblikken met haarspelden een knot achter op mijn hoofd te draaien. 'Goedemiddag, Lavinia,' zei ik, terwijl ik op de spiegel af liep. 'Goedemiddag.' En ik maakte een reverence. Op dat moment kwam mijn zuster de kamer in. Ik zag haar gezicht in de spiegel. Ik draaide me snel om zodat ze de gapende spleet van de open knoopjes niet zou zien. Ik was heel bang en vreesde dat de gapende spleet haar nog bozer zou maken. Ik verfoeide het dat ze was binnengekomen. Niets aan de hand, bleef ik maar tegen mezelf herhalen, slechts één jurk, niets aan de hand.

‘Ik heb een hekel aan mijn kleren,’ zei ik. ‘Ik heb dit huis niet uitgekozen. Hierin kan ik niet aan mijn leven beginnen. Deze is heel mooi.’

Ze deed de deur dicht en trok haar handschoenen van haar slanke, gladde, witte handen zonder geprikte vingers, omdat ze altijd een vingerhoed gebruikte bij het naaien.

‘Wil je hem nu uittrekken? Ik wil niet dat hij te veel kreukelt,’ zei ze.

Ik was aan het worstelen met de knoopjes toen ze naar voren gleed en ik voelde hoe haar vingers ze regelmatig en behendig openmaakten tot aan mijn taille. Ik trok de jurk over mijn hoofd. Ze pakte hem zwijgend van me aan en hing hem op zijn hanger-tje in de kast. Ik pakte mijn rok en ze zei: ‘Heb je al mijn kleren gepast?’

Ze zag de open laden. Ik boog me beschaamd over mijn rok. Ze ging zitten en praatte. Ze had het niet erg gevonden als ik haar kleren had gepast terwijl zij erbij was, zei ze. Maar vond ik het niet een beetje verkeerd om in haar kamer te komen terwijl zij er niet was, om te spelen met haar persoonlijke bezittingen? ‘Als ik had geweten dat je dat ging doen, had ik je gevraagd je handen te wassen.’ En ze lachte vriendelijk.

Ik keek naar mijn handen. Die waren grauw en onhandig. Voor mijn gevoel waren ze alleen vuil geworden zodat zij het kon zien.

‘We moeten proberen te onthouden dat dingen er niet toe doen.’ Ze boog naar voren. ‘Ik weet dat jaloezie moeilijk is. Ik heb er zelf last van gehad’ (met een vermoeid glimlachje bij de herinnering). ‘Maar er zijn andere dingen die veel belangrijker zijn en er is heel weinig tijd om er voldoende waarde aan te hechten. Het leven is voor ons allemaal op een andere manier zwaar.’

Ze praatte heel lang met dezelfde rustige, zelfverzekerde, emotieloze stem. Er was veel over God en je best doen om een goed leven te leiden, innerlijke rust, aanvaarding van wat je was gegeven, voorbeelden, de uiteindelijke beloning, en weer terug naar niet ongevraagd rondsnuffelen in andermans spullen: en van

lieverlee was ik het steeds meer volstrekt en hartstochtelijk met haar oneens.

‘Ik ben uit de jurk gebarsten,’ zei ik.

‘Dat is jammer. Maar het is vast te repareren. Ik ben niet boos. Het is volkomen in orde.’

‘Ik moet gaan. Ik heb beloofd de was te sorteren,’ zei ik. Ik kon haar stem niet langer verdragen.

‘Nou, we zullen het er niet meer over hebben. Afgesproken?’ En ze stond ineens op en gaf me een zoen op mijn wang. Ik liep snel haar kamer uit en rende naar de mijne. ‘Vergeet de was niet,’ hoorde ik haar bevallig energieke stem toen ik mijn deur dichtdeed.

Mijn woede barstte los en ik ging op de grond zitten, met mijn armen om mijn knieën, en herhaalde haar woorden zodat ik me er duidelijker inwendig tegen kon verzetten. Dingen moesten er wel toe doen. Alles bestond omdat iemand het ooit belangrijk had gevonden. Niemand had me dit huis gegeven, niemand kon ervan houden; met innerlijke vrede wilde je nooit verandering. Ik wilde dat alles tot in de simpelste en kleinste details anders was. Ik moest het niet erg vinden dat mensen naar mijn kleren keken als ze aardig waren. Er wás niemand om me te helpen. Als behulpzame mensen niet om mooie dingen en kleuren en klanken en meer mensen gaven, had ik niets aan hen. Maar er was hier niemand om me te helpen. Hete, boze tranen vielen op mijn handen. Alles was vies, stoffig en grauw; geen heldere kleur, geen doordringend geluid, en tijdens de thee zou het precies hetzelfde zijn. Niemand die ertoe deed had ooit veel innerlijke vrede gekend. Ik was niet jaloers op haar. Goeie genade nee. En ik herhaalde ‘Goeie genade’ hardop op een pompeuze, zelfvoldane toon, genoot van de sonore minachting. Het was een vergissing geweest om me in dit huis neer te zetten. Ik paste er niet bij. Ik kon niet eens meer huilen, maar ik had een volle, hete neus, afschuwelijk. Ik stond op om een zakdoek te zoeken en rommelde urenlang tussen touwtjes, ansichtkaarten, een kapot horloge, een ring uit een knalbonbon, een muf lavendelzakje (louter stof en naaldjes), een schoenveter,

elastiek, een Nelson van negen penny, een roze, porseleinen varkentje met een geschilferd oor, een ballon, zacht en merkwaardig akelig om aan te raken, een envelop barstensvol postzegels, een inktlap en, ten slotte, een zakdoek, grijs maar opgevouwen. Ik schudde hem uit en hij rook naar poppenhuizen en het water uit de bijbehorende theekopjes. Ik snoot mijn neus en ging zitten.

‘Ik ben tegen iedereen,’ zei ik.

Er veranderde niets.

‘Tegen alles en iedereen. Ik vind het niet leuk, ik ga veranderen.’ De gapende la bracht me op het idee. Veel van die dingen waren te kinderachtig om te bewaren. Ik was ze ontgroeid. Ik zou alles weggooien waar ik een hekel aan had. Alles in mijn kamer.

Maar het was theetijd.

Twee dagen later zat ik nog midden in mijn privérevolutie. Mijn kamer was een chaos en als ik naar bed ging, herinnerde de overvolle prullenbak me er elke avond aan dat er nog meer te zuiveren viel. De familie lette niet op me, wat geruststellend was, aangezien hun commentaar alleen maar ongelooflijk banaal zou zijn geweest. Ten slotte had ik een onsentimenteel kale kamer, die nauwelijks nog van mij was en alleen wrokkig bij het huis hoorde. Al het speelgoed en alle boeken die net niet tot volwassen bezittingen konden worden gerekend, waren verdwenen en ik kon in een mum van tijd een zakdoek vinden. Daar genoot ik minder van dan ik had verwacht, maar ik hield vol en sorteerde mijn kleren in hopen van ondraagbaar, te verstellen en bruikbaar. Het verstellen kostte diverse dagen; ik kreeg er genoeg van en deponeerde veel kleren op de eerste hoop.

Vervolgens moest ik nieuwe mensen vinden. Ik begon alleen door Kensington Gardens te wandelen, terwijl ik naar de mensen keek en iemand probeerde te vinden die beantwoordde aan mijn behoeften. Als dat was gebeurd, wilde ik die persoon mee naar huis nemen voor de thee. De Round Pond leek de geschiktste plek, omdat mensen daar bleven staan om de vogels te voeren, of naar de jachtjes of gewoon naar de elritsen te kijken. Ik durfde niemand